

Mødet den 27. Septbr. 1928.

Fraværende: P. Baunsgaard og M. Brammer.

1. (J. Nr. 204—1928). Skrivelse fra Stiftamtet med **Godkendelse af Indretning af Arkivrum i Tinghuset for Politimesteren i Hasle Herred.**
Toges til Efterretning.
2. (J. Nr. 349—1928). Indenrigsministeriets **Godkendelse af Bebyggelsesplanen for Arealet Øst for Ryesgade ved Banegaardspladsen.**
Toges til Efterretning.
3. (J. Nr. 239—1928). Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder om, at der ikke kan ydes **Tilskud fra Havnekassen til Kystsikringsarbejderne langs Strandvejen.**
Toges til Efterretning.
4. (J. Nr. 33¹²—1928). **Regnskab for Aarhus Museums historiske Afdeling i 1927—28.**
Toges til Efterretning.
5. (J. Nr. 23¹³—1928). **Beretning om Forsørgelsesvæsenet i 1927—28,**
Toges til Efterretning.
6. (J. Nr. 3⁵—1928). **Efterbevilling af Overskridelser i Skolevæsenets Regnskab.**
2. Behandling.
Efterbevilling meddeltes.
7. (J. Nr. 3⁸—1928). **Efterbevilling af Overskridelser i Forsørgelsesvæsenets Regnskab.**
J. Chr. Møller pegede paa, at der paa Forsørgelsesvæsenets Budget fandtes en meget

s or vers ri e se. Forman en or va get av e ved Budgetbehandlingen forrige Aar udtalt, at Budgetudvalget kunde gerne lave et Budget, men det blev Forsørgelsesudvalget, der bestemte, hvorledes det skulde være. Udvalgets Formand mente altsaa ikke at kunne bøje sig for en Vedtagelse af et Budget, som han ikke havde givet sin Tilslutning. Men ved sidste Budgetbehandling gav Udvalgets Formand, saavidt Taleren erindrede, i al Almindelighed sin Tilslutning til det foreliggende Budget og var indforstaaet med, at der skulde spares paa Administrationen; derfor saa det underlig ud, at enkelte Poster var overskredet saa stærkt, og det vilde være rart at høre en Begrundelse herfor. Der fandtes en Lovbestemmelse om, at Kommunen kunde betale en Del af Sygekasse- og Arbejdsløshedskontingent, og der var paa Budgettet afsat 6000 Kr. hertil; Udvalgets Formand ønskede Posten forhøjet til 12000 Kr., men det blev ikke vedtaget, og nu var der brugt over 50000 Kr. til dette Formaal. Der kunde nævnes flere Poster, f. Eks. Pengehjælpen, der var budgetteret til 10000 Kr., medens der var brugt 17000 Kr. Naar der forelaa et Budget, burde det saa vidt muligt følges; det var ikke noget godt Eksempel til Efterfølgelse for andre Udvalg, idet de jo maatte mene, at de havde samme Ret til at overskride deres Budgetter. Overskridelsen var her saa stor, at Taleren vilde foreslaa, at Regnskabet overgaar til Budgetudvalget, for at dette kan se lidt paa, hvad Pengene er brugt til.

Leonhard Hansen var klar over, at naar Fabrikant Møller tog Ordet, saa var det Forsørgelsesvæsenets Udgifter, som det drejede sig om. Man talte jo helst om det, som man

ikke har Forstand paa, og Fabrikant Møller havde ikke det fjerneste Begreb om denne Sag, skønt han selv en Tid havde været Medlem af Forsørgelsesudvalget, ellers vilde han kunne se, at det var umuligt at skære disse Udgifter ned. De var steget i indeværende Aar, og de vilde vedblivende stige, saa længe der føres den Politik, som i de sidste Par Aar var ført i Danmark. Fabrikant Møller havde selv paa Rigsdagen været med til at vedtage de Love, som begrundede Stigningen af Udgifterne. Hr. Holst-Knudsen paa-talte i Fjor, at Udgiften ikke var gaaet ned, til Trods for at Antallet af Understøttede var falden. Dertil vilde Taleren sige, at man selvfølgelig søgte at styre Byen socialistisk og at faa saa mange som mulig over paa Understøttelser uden Fattighjælps Virkning. I Fjor gik Antallet af Fattigunderstøttede omtrent 1 % ned, men i Aar var det steget ca. $\frac{1}{2}$ %; det viste, at Fattigdommen var steget i en uhyggelig Grad, og det skulde nok mærkes paa alle Forsørgelsesvæsenets Poster. Taleren havde aldrig nægtet at rette sig efter det Budget, som Byraadet vedtog, men blot hævdede, at det var umuligt at administrere efter det. I Aar var Udvalget gaaet med til en forsøgsvis Nedskæring, men udover dette nedskar Budgetudvalget det med ca. 40000 Kr., og det maatte Forsørgelsesudvalget fralægge sig ethvert Ansvar for. Taleren havde gentagne Gange spurgt Fabrikant Møller, om der i Aarets Løb kunde ventes nye Love, hvorved Forsørgelsesvæsenets Udgifter vilde stige, og det nægtede han, men kort Tid efter kom der alligevel saadanne Love, som Fabrikant Møller selv var med til at vedtage, og den værste af dem alle var selvfølgelig Arbejdsløshedsloven, som berøvede Tusinder af Menne-

sker enhver Understøttelse, saa de kun havde Forsørgelsesvæsenet at ty til. Fabrikant Møller og hans høje Meningsfælle Madsen-Mygdal havde været lige enige om at nedskære Statens Udgifter paa Kommunernes Bekostning. Da Invaliderenten blev nedsat fra 800 Kr. til 540 Kr. bestemtes det, at ved fuld Invaliditet skulde Kommunerne have Ret til at udbetale det resterende Beløb; det generede Staten sig ikke ved, skønt Kommunerne ikke havde modtaget noget som helst af det Beløb, der gennem Sygekasserne indbetales til Invaliderenten, og Fabrikant Møller protesterede ikke herimod. Hvis man fortsatte med den Slags Love, steg Forsørgelsesvæsenets Udgifter fra Dag til Dag. Angaaende Kontingenthjælpen, saa stod der i Loven, at $\frac{1}{3}$ af Arbejdsløshedskontingentet kan betales af det offentlige, og saa var det vel ogsaa Meningen, at Bestemmelsen skulde anvendes. Der blev dog ikke ydet Hjælp til alle, Udvalget havde fastsat visse Indtægtsgrænser, og netop i Aar var Udgiften hertil steget i alle Byer i mindst samme Forhold som i Aarhus. Naar man tog Arbejdsløshedsunderstøttelsen bort, var det selvfølgelig endnu vanskeligere for disse Mennesker at betale Kontingentet, og alle var interesseret i, at det blev betalt, ellers vilde de nødvendigvis gaa over paa Forsørgelsesvæsenet, hvilket blev langt dyrere for Kommunen. Taleren havde ikke noget som helst imod, at Budgetudvalget gennemgaar Regnskabet, men det forstod sig næppe meget paa Forsørgelsesvæsenets Forhold; Adnistrationen havde været saa forsvarlig som overhovedet muligt, og hvis Fabrikant Møller kunde paavise en eneste Post, der kunde være mindre, skulde der blive taget Hensyn dertil. Pengehjælpen var ofte bleven kritiseret, og

Taleren havde hver Gang nævnt de Satser, man havde. Til enlige Personer betales 7 Kr. pr. Uge, til Ægtepar 11 Kr., samt 2 Kr. pr. Barn, og Taleren gad se dem, der turde sige, at det var for meget. Der var ofte Grund til at yde langt mere; i Aarhus By fandtes Hundreder af Børn, som halvsultede, og med Underernæring fulgte Tuberkulose og andre Sygdomme; det kunde man ikke i Længden roligt se paa, og Taleren vilde frabede sig Kritik af Forsørgelsesvæsenet i den Anledning. Udvalget havde været enigt om at søge at bringe Udgifterne ned, og naar det ikke var lykkedes, skyldtes det for en stor Del de Love, som Fabrikant Møller havde været med til at vedtage.

J. C h r. M ø l l e r fandt det meget rart straks at faa at vide, at man ikke har Forstand paa det, man taler om; det var jo en let Maade at tilbagevise en Kritik paa. Men senere kom Hr. Leonhard Hansen vist noget ufrivilligt til at sige, at Budgetudvalget ikke havde Forstand derpaa, og derved tog han jo sine Partifæller med. Taleren havde dog været Medlem af Fattigudvalget i $1\frac{1}{2}$ Aar og var altsaa ikke helt ukendt med Administrationen. Leonhard Hansen fastslog, at der skal styres socialistisk, og saa vidste man jo, hvorledes denne Gren af Kommunen fremtidig skal styres, men det var næppe den mest besparende Styremaade. Det var rigtigt, at der fandtes en Lovbestemmelse om, at Kommunen kan betale $\frac{1}{3}$ af det nævnte Kontingent, men Kommunen havde ingen Pligt dertil, og de mange, som havde faaet Hjælpen, var næppe kommen, hvis der ikke var reklameret saa stærkt derfor, og det syntes jo, at der havde været god Vilje til Stede til at yde Hjælpen. Naar Leonhard

Hansen vi e op yse om a sterne, ur e an tage det hele med, for der ydedes tillige Hjælp til Husleje, Varme, Beklædning o. s. v., og der var Eksempler paa Understøttelse helt op til 3000 Kr. aarlig. Taleren kunde ikke erkende, at der var styret sparsommeligt, og man fik næppe nogen billig Administration, saa længe man havde den nuværende Formand for Udvalget. Hvorvidt Udvalget var enig, skulde Taleren ikke blande sig i, men det var tvivlsomt, at Hr. Christiansen altid havde været helt enig med de øvrige om Udgiftsposterne. Naar man havde et Budget at arbejde efter, burde det saa vidt mulig følges, det maatte man gøre i privat Erhverv. For Pengehjælpens Vedkommende kunde det noglunde være overholdt, da det kunde beregnes lidt i Forvejen, men alligevel var der betalt omtrent det dobbelte af Budgetsummen. Naar Taleren havde henstillet at lade Regnskabet gaa til Budgetudvalget, var det naturligvis ikke, fordi man kunde regne med at faa de Penge ind igen, der var givet ud, men Overskridelsen var saa stor, at der var Rimelighed for et saadant Krav, og det skulde nødig blive almindelig Kotume med saa store Overskridelser. Det var vist ikke fra borgerlig Side alene, at man reagerede overfor dette, Socialdemokraterne vilde vist lige saa gerne spare og undgaa en altfor høj Skatteprocent; det havde derfor været mere naturligt, om Leonhard Hansen havde beklaget de store Overskridelser i Stedet for at fortælle, at andre ikke har Forstand paa Tingene.

B o r g m e s t e r e n kunde ikke støtte Forslaget om at sende Regnskabet til Budgetudvalget, for det fik man intet ud af. Naar Leonhard Hansen udtalte sig saa kraftigt om Budgetudval-

get, saa ramte Udtalelsen ikke særligt dette, men hele Byraadet, som havde været enigt om at vedtage det foreliggende Budget. At Taleren ikke havde Forstand paa dette eller hint, blev sagt omtrent hver Uge, saa det smertede ikke mere.

Bern t J e n s e n mente ikke, man skulde lægge den Betydning i Leonhard Hansens Udtalelser. Der var vel nok noget i, at Budgetudvalget manglede Indsigt i Forsørgelsesvæsenets Forhold; Forsørgelsesudvalget kunde ikke selv paa Forhaand se, hvorledes det vilde forme sig, og saa kunde et andet Udvalg endnu mindre. Kommunen var ikke Herre over de Udgifter, der fulgte af de sociale Love, som var gennemført af Venstres Regering med Støtte af Fabrikant Møllers Parti. Understøttelserne kunde vist ikke kaldes for store, og selvfølgelig maatte der betales noget til Husleje og Varme ved Siden af, ellers kunde de umuligt leve deraf. Angaaende Kontingentet til Arbejdsløshedskasserne, saa vidste Taleren ikke noget om, at der var reklameret derfor, det var i hvert Fald ikke Forsørgelsesvæsenet, der havde gjort det; men Folk var bleven opmærksom paa, at Loven hjemler en saadan Hjælp, og naar der saa var Trang til Hjælpen, var det ikke let at komme udenom. Det var ikke alene en god Vilje, der var det afgørende, der gjorde sig ogsaa praktiske Forhold gældende. Naar en Mand var uden væsentlig Fortjeneste, var Kontingentet jo ikke det første, der blev betalt, og hvis vedkommende blev slettet af sin Fagforening, var alt lukket for ham undtagen den kommunale Forsorg; derfor var det en god Forretning for Kommunen at hjælpe dem til at betale Kontingentet, saa de kunde beholde deres Rettigheder og have Udsigt til at kunne forsørge sig selv. Taleren

vilde raaade at sende Regnskabet til Budgetudvalget, for der kom næppe noget ud deraf, men enhver forstod jo nok, hvad det betød. Forsørgelsesudvalget havde sikkert efter bedste Evne administreret Forholdene, men været ude af Stand til at holde Udgifterne nede, og derfor fortjente Udvalget ikke at blive stillet i Gabetokken.

Leonhard Hansen havde heller ikke tænkt sig den Mulighed, at Byraadet vilde sende Sagen til Budgetudvalget, for der var dog endnu socialdemokratisk Flertal i Byraadet. Fabrikant Møller burde vide, at Forsørgelsesvæsenet ikke er Herre over de Udgifter, der er bestemt ved de sociale Love. Det var umuligt for dem, der ikke havde med Sagen at gøre, at kende alle disse Lovbestemmelser, og det gjaldt ogsaa for Budgetudvalget; Byraadet maatte her stole paa det Udvalg, som det havde nedsat. Selvfølgelig kunde et Ægtepar ikke eksistere for 11 Kr. om Ugen; der maatte ydes anden Hjælp ved Siden af, I Huslejhjælp, var Maksimum 30 Kr. maanedlig, men Husværterne forstod nok at lægge paa Lejen, saa den ikke altid kunde dækkes af dette Beløb. Hvis man kom op paa 3000 Kr., skyldtes det ekstraordinære Forhold, f. Eks. hvis en Familie med flere Børn blev angrebet af Tuberkulose, og Børnene maatte sendes paa et Kysthospital, hvilket kostede 600—720 Kr. aarlig for hvert Barn. Naar Beklædningskontoen var steget, skyldtes det, at Satserne for Pengehjælp var nedsat, men det samlede Beløb maatte natufligvis stige naar Antallet af Understøttede var steget med $\frac{1}{2}$ % af Byens Befolkning. Forsørgelsesudvalget kunde ikke sammenlignes med de andre Udvalg, hvor man kunde lægge et Budget med

Udsigt til at holde det, og hvis der ikke var Raad til en eller anden Foranstaltning, kunde man udsætte den; men man kunde ikke undlade at understøtte dem, som ifølge Loven har Krav paa Understøttelse. Alle andre Love kunde der skæres ned paa, men ikke paa Fattigloven, for ifølge denne maatte der ikke nægtes Understøttelse til dem, der var i Trang. Selvfølgelig kunde der saa rejses Tvivl om, hvorvidt Udvalget var kompetent til at afgøre, om Trangen var til Stede, men Taleren vilde gerne overlade det til enhver anden at bedømme Trangsforholdet. Taleren beklagede ikke, at Udgiften var steget, men derimod, at den siddende Regering havde lavet den sociale Lovgivning saaledes, at der er bleven yderligere Nød i Danmark, og hvis der fortsættes paa den Maade, vilde Udgiften vidblivende stige.

H o l s t - K n u d s e n skulde holde sig borte fra politiske Rumlerier og holde sig til det saglige Spørgsmaal, hvorvidt de foreliggende Overskridelser er forsvarlige. Det var altid hævdet fra Forsørgelsesudvalgets Side, og med nogen Ret, at de lovbestemte Udgifter kunde der ikke røres ved. Derfor maatte man se bort fra Overskridelser, der skyldtes Ændring af disse Love, og der var heller ikke fra nogen Side rettet Bebrejdelse mod Udvalget for Stigningen i det samlede Budget, men kun overfor enkelte Poster, nemlig dem, hvor Udgiften afhænger af det Skøn, der lægges til Grund for Uddeling af Understøttelse. Naar man før Krigen gav 3500 Kr. til Beklædning og nu giver ca. 39000 Kr., saa var det ikke blot Udtryk for en ændret Trang, men ogsaa for ændrede Uddelingsregler. Selv om nu et Flertal i Byraadet ønskede disse Regler for Uddeling, saa kom man ikke bort fra, at For-

sørgelsesudvalget selv i Byraadet havde foreslaaet 25000 Kr. dertil. Det var en Post, hvis Størrelse ahang af det fri Skøn, og den var overskredet med mere end 50 %. Ligeledes kunde man pege paa en Post som Højvang, hvor der til Inventar og Beklædning var budgetteret 5000 Kr., men brugt over 16000 Kr., altsaa en Stigning paa mere end 200 %. Der forelaa ikke nogen Bevilling i Byraadet, som berettigede til denne Udgift, og det havde derfor været rigtigst, om det først var forelagt Byraadet, før man brugte Pengene. De Medlemmer, som ikke sad i Forsørgelsesudvalget, havde maaske ikke samme Indsigt som Medlemmerne af dette til at afgøre, hvad der var nødvendigt for at opfylde Fattiglovens Fordring; men der var dog en Post, hvor man var gaaet noget videre, end et ansvarligt Udvalg bør gøre, nemlig den Post, som Fabrikant Møller omtalte, der var steget fra 6000 til 53000 Kr. Taleren vilde først hertil sige, at hvis Forsørgelsesvæsenets Budget er rigtigt, saa handler nævnte Post slet ikke om Arbejdsløsheds-kontingent, men udelukkende om Sygekassekontingent, idet den i Beretningen henviste til Sygekasseloven; men den var maaske galt redigeret. Lovbestemmelsen betød dog ikke, at Medlemmerne har Ret til en saadan Hjælp, men at Byraadet kan vedtage et yde den. Byraadet havde vedtaget at anvende 6000 Kr. dertil; Hr. Leonhard Hansen foreslog at forhøje det til 12000 Kr., men det nægtede Byraadet. Naar Udvalget nu havde brugt 53000 Kr. paa denne Konto uden at komme til Byraadet og faa Bevilling dertil, kunde Taleren ikke se andet, end at Udvalget var paa den forkerte Side af det formeldte.

Byraadet var derfor i sin gode Ret til at nægte Efterbevilling, hvis man ønskede det.

J. C h r. M ø l l e r syntes, det var lidt haarde Konditioner, Bernt Jensen udtalte, at hvis en Mand slettes af sin Fagforening, var han absolut færdig og udelukket fra alt Arbejde; der burde sættes en vis Grænse for, hvad en Fagforening kan forlange. Pengehjælpen skulde ikke udbetales paa een Gang, og naar det viste sig, at der meldte sig flere til Forsørgelsesvæsenet, kunde man have indrettet Understøttelserne lidt derefter. Naar Borgmesteren mente, at det ikke nyttede at sende Sagen til Budgetudvalget, vilde Taleren frafalde dette Forslag, men saa anbefale ikke at stemme for det foreliggende Regnskab.

J. P e r r e g a a r d gjorde opmærksom paa, at det selvfølgelig drejede sig om Kontingent til Arbejdsløshedskasserne, og hvis de slettes der, steg naturligvis Forsørgelsesvæsenets Budget i samme Forhold. Det var Arbejderne selv, der ved at betale 10 % af deres Fortjeneste bidrog til at holde deres Kammerater oppe.

L e o n h a r d H a n s e n bemærkede, at det ikke drejede sig om Fagforeningen, men Arbejdsløshedskassen, og hvis nogen blev slettet af denne og altsaa ikke vilde være med til at yde Hjælp til Selvhjælp, kunde det godt komme til at knibe for dem, og der var da kun Forsørgelsesvæsenet tilbage. Hvis Arbejderne ikke selv hjalp til, vilde det blive en saa stor Udgift for det offentlige, at det i høj Grad vilde mærkes paa Budgetterne. Naar man stod i en Fagforening, var det selvfølgelig for at have Fordel deraf, og Taleren antog, at Fabrikant Møller ogsaa var Medlem af sin faglige Forening. Angaaende Hr. Holst-Knudsens Bemærkninger, saa kunde Taleren ikke

huske Numrene paa alle Lovene, og muligvis havde man glemt at anføre Arbejdsløshedsloven, men det drejede sig om § 13 baade i denne og Sygekasseloven; de var nemlig ganske ens med Undtagelse af, at af Sygekassekontingentet kan det offentlige yde $\frac{2}{3}$, men af Arbejdsløshedskontingentet kun $\frac{1}{3}$. Beløbet var selvfølgelig brugt til begge Dele. Man kunde ikke tage en enkelt Konto frem og sammenligne den med den tilsvarende i 1914; hvis man vilde drage en Sammenligning, maatte man tage hele Budgetudgiften. Hvad Højvang angik, saa var det Amtslægen, der bestemte, hvor meget Tøj Børnene skal have, og han havde i Aar forlangt, at det skulde dubleres; derved var denne Overskridelse kommen. Det var vel de to Herrers Mening, at naar Udvalget havde brugt det bevilgede Beløb, skulde man komme til Byraadet og anmode om en ny Bevilling; men det blev der ikke noget af. Forsørgelsesudvalget var delvis suverænt, i hvert Fald m. H. t. at give Midlerne ud. Naar Byraadet havde vedtaget, at der skal ydes Hjælp til de omtalte Kontingenter, var det vel ikke Meningen, at man skulde standse dermed, naar det budgetterede Beløb var brugt, maaske i Løbet af en Maaned. Taleren vidste ikke, om der fra nogen Side var givet Ordre til at søge Hjælpen, men det var naturligt, at de søgte den, og Taksten, hvorefter Hjælpen ydes, var saaledes, at det næppe var klogt at nævne den for aabne Døre.

H o l s t - K n u d s e n fastholdt, at naar Beklædningskontoen i disse Aar var steget til mere end det 10-dobbelte, maatte det skyldes en ændret Uddelingsmaade. Men Kernepunktet var, at Forsørgelsesudvalget ikke havde villet tage Hensyn til Pristallet, men i det store og hele havde op-

retholdt de samme Takster som i den dyreste Krigstid. Naar man havde glemt at nævne Arbejdsløshedsloven, var det naturligvis en Formalitet, for Pengene var jo brugt; men der var ikke i Aarhus Byraad vedtaget at betale disse Kontingenter udover et Beløb paa 6000 Kr., saa man kom ikke udenom, at det øvrige var afholdt uden Hjemmel fra Byraadet. Selv om Forsørgelsesudvalget var ret suverænt, saa maatte det dog engang imellem til Byraadet. Naar det ikke var sket her, var Udvalget ikke paa den rigtige Side af det formelle.

Leonhard Hansen svarede hertil, at Landsretssagførerens Udtalelser kun var Lovtrækkeri. Der stod ogsaa et Sted, at Forsørgelsesudvalget repræsenterer Kommunen i dette Forhold, og dette havde Udvalget gjort saa forsvarligt som muligt, idet man gik ud fra, at et Flertal indenfor Byraadet vilde bevilge det fornødne. Det, som Hr. Holst-Knudsen nu fremsatte, vilde sikkert komme til at lyde Gang paa Gang inden Valget, at Arbejdslønnen skal længere ned o. s. v. Det var Madsen-Mygdals eneste Tale, som Hr. Holst-Knudsen nu havde taget op.

Holst-Knudsen havde længe før Madsen-Mygdal blev Minister fremsat det Krav, at Forsørgelsesudvalgets Budget ligesom andre Budgetter skulde følge Pristallet. Forsørgelsesudvalget repræsenterede næppe Kommunen i større Omfang end andre Udvalg, og disse røgtede sikkert deres Hverv med lige saa stor Samvittighedsfuldhed som dette. Men selvfølgelig maatte ethvert Udvalg fra Byraadet have Hjemmel til at afholde sine Udgifter.

Forslaget om Efterbevilling overgik til 2. Behandling.

8. **Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet for:**
a. (J. Nr. 3⁹—1928). Begravelsesvæsenet.
b. (J. Nr. 3⁷—1928). Slagtehuset.
c. (J. Nr. 3⁶—1928). Belysningsvæsenet.
- Overgik til 2. Behandling.
9. (J. Nr. 3¹⁰—1928). **Meddelelse fra Havneudvalget om Overskridelser i Havnens Regnskab for 1927-28.**
Tiltraadtes.
10. (J. Nr. 369—1928). **Andragende fra Frue Sogns Menighedsraad om Bevilling af ca. 5600 Kr. til et Varmeanlæg i Præsteboligen.**

Fra Budgetudvalget forelaa følgende Indstilling:

»Med Bemærkning, at en Istandsattelse af Bygningen er bleven nødvendig, som Følge af, at den viser sig angrebet af Svamp, samt at de nu benyttede Kakkellovne er i en meget daarlig Forfatning, anbefaler Udvalget Menighedsraadets Andragende.«

B o r g m e s t e r e n anbefalede Sagen. Beløbet vilde blive optaget paa næste Aars Budget, men Arbejdet skulde udføres i Aar.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 384—1928). **Indstilling fra Havneudvalget om en Ændring i Havneforvaltningsreglementets § 19.**

B o r g m e s t e r e n oplyste, at for 14 Dage siden modtog Havneudvalget gennem Byraadet Revisionsbemærkninger til Regnskabet 1923—25, og Regnskabet for 1926 var endnu ikke kommen tilbage fra Ministeriet. Det var mange Aar, dette Regnskab laa hos Ministeriet, uden at man vidste, om dette havde noget at anke over. Havneudvalget ønskede derfor en anden Ordning, hvorved Forretningsgangen kunde blive hurtigere. Forslaget gik ud paa, at Revisionen foretages her paa

Pladsen flere Gange i Aarets Løb, og med nogle Maaneders Mellemrum sendes saa Regnskabet til Ministeriet, hvorefter dettes eventuelle Bemærkninger kan foreligge, før Regnskabet endelig afsluttes. I Forslaget gøres samtidig Rede for, hvorledes Regnskabet er steget i Omfang fra 1910 til 1928.

Indstillingen tiltraadtes.

12. (J. Nr. 387—1928). Indstilling fra Slagtehusudvalget om en **Ændring i Slagtehusets Administrationsforhold.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Foranlediget ved, at Inspektør Knudsen, Aarhus offentlige Slagtehus og Kvægtorv, fra-træder sin Stilling til 1. November d. A., tillader Udvalgets Flertal (Bernt Jensen og H. J. Baden) sig at indstille til Aarhus Byraad, at der foretages følgende Forandringer m. H. t. Administrationen:

I. Den nuværende Dyrlægeassistent N. S. Nielsen forfremmes til Overdyrlæge, hvorunder alt vedrørende Kødkontrol sorterer.

II. Der ansættes en merkantil Leder for Slagtehus og Kvægtorv, hvorunder alt vedrørende Administrationen henhører.

Naar Udvalgets Flertal tillader sig at indstille ovenstaaende, motiveres det med, at vi formener, at det vil være mere praktisk, og at det ikke betyder nogen Merudgift for Kommunen, da der derved kan spares en Dyrlægeassistent, og naar Kvartermesteren i nær Fremtid søger sin Afsked, vil denne Stilling kunne nedlægges.

Det foreslaas, at begge de ovennævnte Stillinger optages i Lønregulativets 2. Lønklasse.

Udvalgets Mindretal, Ingeniør Knub, foreslaar, at den nuværende Ordning bibeholdes.«

Bern t J e n s e n forelagde Forslaget. Hvis der skulde indføres saadanne Ændringer, var Tiden nu dertil, idet den nuværende Inspektør efter 33 Aars Tjeneste nu tog sin Afsked til 1. November. Det var ikke nogen ny Tanke, som Udvalget bragte frem. Den nuværende Inspektør havde været ansat ved Slagtehuset siden Begyndelsen, og da var Aarhus By meget mindre end nu, og Slagtehuset og dets Benyttelse ligeledes. Senere var Kvægto vet knyttet dertil, hvilket vist ikke var Tilfældet i ret mange Købstæder. Denne store Udvikling vilde sikkert fortsættes, og Udvalgets Flertal mente derfor, at det var formaalstjenstligt at dele Stillingen i to, saa der foruden den veterinære Leder blev ansat en praktisk uddannet Mand som merkantil Leder og Administrator; en saadan Ordning havde man i København og nu ogsaa i Odense. Naar man foreslog Dyr lægestillingen besat uden Opslag, var det maaske imod den almindelige Praksis, men Assistenten havde virket dernede i 22 Aar og var almindelig anerkendt som en af Landets dygtigste Kødkontrollører, og saa var han vel ret selvskreven til Stillingen, selv om den blev opslaaet. Embedets Deling vilde ikke medføre forøget Udgift for Kommunen, idet Kvartermesteren snart tog sin Afsked, og denne Stilling kunde saa nedlægges. Hvad Lønningerne angik, havde den socialdemokratiske Byraadsgruppe ment, at dette Spørgsmaal først burde henvises til Lønudvalget, og Taleren vilde derfor anbefale Indstillingen saaledes, at Spørgsmaalet om Lønningerne henvises til Lønudvalget.

G. N. K n u b kunde af principielle Grunde

ikke tiltræde Flertallets Indstilling, for det var altid uheldigt at have 2 Herrer under samme Tag, og Forholdene paa Slagtehuset var ikke saa store, at det var nødvendig at have 2 Ledere. Det var rigtigt, at man enkelte Steder var gaaet dertil, men det var ikke givet, at man var tilfreds dermed, og det kunde medføre uheldige Konsekvenser. Taleren havde f. Eks. hørt fortælle, at den københavnske Borgmester, under hvem Slagtehuset sorterer, havde ønsket en Erklæring over en Sag, og der kom da meget forskellig Svar fra de to Ledere. Aarhus Slagtehus var i første Række en sanitær Anstalt, hvorfor det var rimeligt, at Dyr lægen blev den ledende; der var kun ca. 1 Dusin Arbejdsfolk dernede, og Kontorarbejdet kunde som Regel bestrides af 1 Mand, saa heller ikke af den Grund var det nødvendigt at ansætte en Administrator. Det var ogsaa tvivlsomt, om man kunde sætte Dyr lægen i 2. Lønklasse, idet hans Forening nok vilde kræve 1. Lønklasse, og at ansætte en merkantil Leder i samme Klasse var upaakrævet. Der hørte ogsaa en Tjenestebolig til Stillingen, og da Dyr lægen helst skulde være til Stede i paakommende Tilfælde, var det vel nødvendigt, at han boede der. Disse Ting vilde naturlig medføre, at Dyr lægen blev den ledende, og saa kunde man lige saa godt beholde den nuværende Ordning.

H. J. B a d e n pegede paa, at den afgaaende Inspektør havde været med fra Begyndelsen og set det hele vokse op omkring sig, saa han havde haft let ved at sætte sig ind i alle Forhold; men det var ikke saa let for en ny Mand at passe baade den dyrlægemæssige og den praktiske Side af Sagen. Man kunde nok faa en dygtig Dyr læge, men det var ikke givet, at han samtidig

var en dygtig Administrator, og det betød meget at have en saadan. Slagtehusets Bygninger var tildels opført af Træ og fordrede megen Vedligeholdelse og sagkyndigt Eftersyn, og det var ikke givet, at en Dyrlæge kunde paatage sig dette. Af disse Grunde vilde Taleren anbefale Flertallets Indstilling.

Bernt Jensen kunde godt forstaa, at Ingeniør Knub var imod Forslaget, for han maatte jo som Embedsmand holde paa de bestaaende Former. Der blev ikke 2 Ledere, men en Leder for hver Gren af Virksomheden. Hvis Historien fra Københavns Slagtehus passede, laa Fejlen vel i, at man havde spurgt begge Lederne i Stedet for kun at spørge den ene, som Sagen angik, idet deres Omraade var helt forskelligt. Angaaende Lønnen, saa stod den nuværende Inspektør indtil 1919 i 2. Lønklasse, saa det kunde der næppe rejses Indvendinger imod. Dyrlægerne havde selvfølgelig ogsaa en Fagforening, og i dette Tilfælde vilde man næppe fra anden Side finde det forkert at have en saadan. Naar der var sagt, at der blev for lidt Arbejde, vilde Taleren dertil sige, at der ofte burde have været noget mere, men den Side maatte man helst lade ligge. Selvfølgelig kunde kun den ene af Lederne bo i Tjenesteboligen, men den var faktisk altfor stor, og maaske burde der tages et Par Værelser fra til andet Brug. M. H. t. Udviklingen vilde der maaske med Tiden blive noget mere, idet Staldene nu var lejet ud til forskellige private, hvilket ikke altid var godt, da der let blev for mange der vilde raade dernede, ligesom de stadig søgte at faa Lejen trykket ned, derfor var det vist klogest, om man efterhaanden gik over til at lade Kommunen selv drive Staldene.

J. C h r. M ø l l e r mente ikke, man kunde diskutere Personspørgsmaalet i et aabent Møde. Taleren forstod ikke, at man nu pludselig skulde have flere Embedsmænd, for ellers arbejdede man alle Vegne paa en Forenkling af Administrationen i Stedet for en Udvidelse, og der var ikke Tvivl om, at det blev en dyrere Ordning for Kommunen end den nuværende. Naar Styrelsen havde været forsvarlig hidtil, maatte den ogsaa kunne være det i Fremtiden, særlig da den nuværende Assistent havde været ansat der i 22 Aar og betegnes som en meget dygtig Mand. Taleren vidste ikke rigtig, hvad man forstod ved en merkantil Leder, om han skulde være landbrugskyndig, handelskyndig eller Kontormand. Efter Hr. Badens Mening skulde han ogsaa have Forstand paa Bygninger, og saa maatte det vel være en Haandværker. Det var vist en forkert Tanke at komme ind paa at ligestille 2 Embedsmænd indenfor samme Institution; det var ikke saa stor en Forretning, at det var nødvendigt. Af disse Grunde vilde Taleren henstille at blive staaende ved den nuværende Ordning og søge at faa den bedst mulige Mand i Spidsen for Virksomheden.

G. N. K n u b sluttede sig til Fabrikant Møllers Udtalelser. Naar man ikke kan forlange, at en Dyr læge skal have Forstand paa Bygninger, saa kan man lige saa godt forlange det af andre, der ikke selv er Haandværkere. Det omtalte Spørgsmaal fra Københavns Slagtehus maatte vel have angaaet baade den veterinære og den merkantile Leder, siden de begge var bleven spurgt.

B e r n t J e n s e n opfattede det ikke saaledes, at der blev ansat flere Embedsmænd, men at man fik en mere praktisk Ordning end hidtil, og efter Udvalgets Forslag blev det ikke dyrere

end hi il. Hvorvid der var syre forsvaret hidtil, havde Taleren ikke sagt, lige saa lidt som det modsatte, og den Sag burde man ikke komme ind paa. Ved en merkantil Leder forstod Taleren en almindelig praktisk Mand, som kan have Opsyn med alt det udvendige ved Slagtehuset, og det behøvedes der næppe nogen større Eksamen for at kunne bestride.

B o r g m e s t e r e n erklærede at være Modstander af Delingen, for Taleren forstod ikke, hvad 2 Mennesker skulde bestille dernede.

Flertallets Indstilling vedtoges med 10 Stemmer mod 8, idet Spørgsmaalet om Lønningerne henvises til Lønudvalget.

13. (J. Nr. 354—1928). **Forespørgsel om Byraadet vil overtage Styrelsen af et af Frk. Dorthea Gjerner oprettet Legat for ældre ugifte Lærerinder i Aarhus.**

Legatudvalget anbefaler Byraadet at overtage Ledelsen af Legatet og at anmode om at faa Fundats udfærdiget.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 358—1928). **Forespørgsel om Byraadet vil overtage Styrelsen af Overlæge Chr. Weis og Hustrus Legat til Indlæggelse paa Aarhus Kommunehospital af Børn, der trænge Operation.**

Legatudvalget indstiller, at Byraadet overtager Legatets Styrelse overensstemmende med Testamentets Bestemmelser.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 367—1928). **Andragende fra Firmaet Brdr. Jansen i København om, at dettes Benzintankanlæg paa Vesterbros Torv maa overføres til det nystiftede A/S. Brdr. Jansen, København.**

Fra Brolægningsudvalget forelaa følgende Erklæring:

»Udvalget finder ikke Anledning til, at der foretages Ændringer i den bestaaende Lejekontrakt. Andragendet kan derfor ikke anbefales.«

M. C. F a l k mente, man maatte fastholde det Princip, at den Slags Koncessioner ikke kan overdrages til andre.

J. C h r. M ø l l e r syntes ikke, man kunde sige nej til Andragendet i dette Tilfælde. Forretningen var overgaaet til et Aktieselskab, men det var i Realiteten de samme Mænd som hidtil. Taleren vilde derfor henstille at imødekomme Andragendet.

M. C. F a l k fandt det rigtigst at være konsekvent. Hvis en Købmand solgte sin Forretning med Benzintank, var der ikke megen Mening i, at han skulde have mere derfor af den Grund.

J. C h r. M ø l l e r hævdede, at det foreliggende Tilfælde ikke kunde kaldes Salg af Forretning.

N. C. C h r i s t i a n s e n foreslog, at Udvalget tager Sagen tilbage til fornyet Overvejelse, for den var ikke analog med de tidligere, hvor Byraadet var gaaet imod Sjakring med Benzintankene.

M. C. F a l k vilde saa gaa med til at tage Sagen tilbage, for at Hr. Christiansen for en Gangs Skyld kunde faa et Forslag vedtaget.

Sagen gik tilbage til Udvalget.

16. (J. Nr. 361—1928). Andragende fra Aarhus Museum om Bevilling til Indretning af nyt Indgangsparti. (Side 154).

Stadsarkitekten meddeler, at Udgiften vil andrage 2535 Kr.

B o r g m e s t e r e n udtalte, at den anslaaede Sum var betydelig højere, end Taleren havde tænkt sig, og vilde derfor nu anbefale at afvise Andragendet.

Kr. var mange Penge, men paa den anden Side vilde Forandringen have megen Betydning for Museet. De havde Pengene i Forvejen og ønskede blot at anvende den til noget andet, og saa burde man ikke nægte det.

B o r g m e s t e r e n svarede, at ved saadanne Bevillinger til halvt offentlige Ting syntes det ofte, som om Hovedsagen var at faa alle Pengene brugt, og det var ikke altid nødvendigt. Men hvis man ønskede det, kunde Budgetudvalget gerne overveje det igen.

Udvalget tog Sagen tilbage.

17. (J. Nr. 31⁸⁸—1928). **Andragende fra Konstruktor L. Christensen om kommunalt Tilskud til et Byggeforetagende ved Birkegade.**

Der bevilgedes 200 Kr. pr. 2 Værelers Lejlighed.

18. (J. Nr. 31⁸⁶—1928). **Andragende fra Murermester M. Pedersen om kommunalt Tilskud til et Byggeforetagende ved Sten Billesgade.**

Der bevilgedes 200 Kr. pr. 2 Værelers Lejlighed.

19. (J. Nr. 366—1928). **Forslag fra Landinspektør Poulsen om Forandring af Husnumrene paa Ejendommene i Vesterbrogade.**

Anbefalet af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

B o r g m e s t e r e n gjorde opmærksom paa, at det første Hus paa nordre Side begynder med Nr. 60 og paa venstre Side med Nr. 39. Nu foreslog Landinspektøren, at man ligesom i andre Gader begynder med Nr. 2 paa højre Side og Nr. 1 paa venstre Side, hvilket var ganske naturligt.

Vedtoges.

20. (J. Nr. 326—1928). Andragende ffa Vognmændene O. Brask og S. Mikkelsen om Tilladelse til Overdragelse af Droskeautomobil X 123 med Holdeplads til Vognmand P. Madsen.

Anbefalet af Brolægningsudvalget.

Bevilgedes.

21. (J. Nr. 25⁸—1928). Andragende fra Aarhus Højskoleforening om Fornyelse af Beværterbevilling.

Anbefalet af Bevillingsnævnet.

Anbefaledes.

22. (J. Nr. 363—1928). Andragende fra Rutebilejer Oscar Jensen, Aabyhøj, om Tilladelse til at indsætte en større Vogn paa Ruten Aarhus—Brabrand.

Anbefalet af Brolægningsudvalget paa sædvanlige Betingelser imod, at Afgiften forhøjes med 10 Kr. pr. Bil pr. Maaned.

Indstillingen vedtoges.

23. (J. Nr. 382—1928). Besværing fra Havelejere ved Langelandsgade over Indgreb fra Kommunens Side og Krav om Erstatning for derved forvoldte Ødelæggelser.

B o r g m e s t e r e n vidste ikke af, at der var foretaget noget Arbejde der ude, Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde i hvert Fald ikke foretaget noget som helst. Taleren havde set paa Forholdene, og det viste sig, at der var sat Mærkepæle paa begge Sider af Gaden, som om man tænkte paa en Udvidelse. Det saa mærkeligt ud, at noget saadant skete uden Samraad med det Udvalg, som ifølge Vedtægtens § 22 har Ret og Pligt til at være med dertil. Der var tillige gjort Indgreb i Haverne og hugget adskillige Træer og Buske om, og selv om de kun var lejede ud, havde man ikke Ret til at gøre dette uden i Forvejen at meddele det. Det var derfor rimeligt, at Skaden blev erstattet. Det

var Markudvalget, der udlejede Haverne, og Taleren henstillede derfor, at Sagen henvises til dette Udvalg, der saa ser at komme til Rette med Lejerne om Sagen.

P. P e t e r s e n forstod godt, at intet Udvalg vilde staa bag ved denne Fremgangsmaade, for det var i høj Grad Selvtægt og muligvis strafbart. Det syntes næsten utroligt, om Stadsingeniøren eller hans Folk uden videre gaar ind i andres Haver og hugger Træer om; det burde ikke kunne ske uden en Henvendelse til Markudvalget, der saa kunde ordne det fornødne med Lejerne; det var mest hensynsfuldt baade overfor disse og overfor Udvalget. Nu bagefter var det jo ikke særligt rart for Markudvalget at tage Affære, men nogen skulde jo gøre det.

B e r n t J e n s e n bemærkede, at hvis der var gjort Skade, burde det selvfølgelig erstattes, men det var vel kun Smaating, det drejede sig om. Taleren kunde gaa med til at sende Sagen til Markudvalget.

M. C. F a l k syntes, man tog lidt for højtideligt paa Sagen. Taleren vidste ikke, om det var Brolægningsudvalgets Folk, der havde været derude, men Udvalget havde i hvert Fald ikke paalagt Stadsingeniøren at vælte Hegn eller rykke Træer op. Det var vedtaget at ordne Kloakforholdene i Ny Munkegade, men Udvalget havde ønsket Forholdene nærnere undersøgt, før der blev taget fat paa Arbejdet, og muligvis stod det skete i Forbindelse med disse Undersøgelser. Taleren var klar over, at man ikke uden videre kan bryde ind i Folks Haver, og det skulde blive undersøgt, om Fejlen laa hos Brolægningsvæsenet.

Sagen henvistes til Markudvalget.

24. (J. Nr. 317—1928). **Besværing fra Arbejdsmand A. Nielsen over, at han er bleven udsat af en Lejlighed i Barakkerne ved Langelandsgade.**

B o r g m e s t e r e n oplyste, at Klagen var sendt til Amtmanden, hvorfra den nu var kommen til Byraadet. Der forelaa Erklæring i Sagen fra Forsørgelsesudvalget, Hjælpekassen og Udvalget for Bygninger og Inventar.

J. P e r r e g a a r d henviste til de foreliggende Erklæringer. Byraadet havde vedtaget, at de Folk, som fik Nødhjælpsarbejde, ikke uden særlige Omstændigheder kunde faa Hjælp fra anden Side, og Hjælpekassen og Forsørgelsesvæsenet vilde derfor ikke betale hans Husleje. Hvis Udvalget for Bygninger og Inventar saa skulde lade ham bo gratis, hjalp det jo ikke noget. Udvalget havde opdaget, at en Del Lejere var blevet enige om ikke at betale Husleje, og Klageren skulde være Prøveballon; derfor var man nødt til at sætte ham ud af Lejligheden. Familien kom saa paa Fattiggaarden, men han vilde ikke selv bo der og fandt Logi et andet Sted. Man var nødt til at gaa skarpt frem i saadanne Tilfælde, ellers hørte snart al Orden og Lovlighed op.

B o r g m e s t e r e n bemærkede, at man var inde i en Periode, hvor der skal laves Ballade; men der var næppe andet at gøre end at slutte sig til Udvalgenes Erklæringer. Vedkommende Mand var optraadt ganske urimeligt; det var den mildeste Betegnelse, Taleren kunde finde derfor.

Tilbagesendes Amtet, idet de forskellige Erklæringen tiltrædes.

25. **Andragender om Byggedispensationer for følgende Ejendomme;**

a. (J. Nr. 2¹⁷⁴—1928). Bygningslovens § 14 og Bygningsvedtægtens §§ 12, 23 og 34 for Direktør Würtzens Villa ved Stadionalle.

- d. (J. Nr. 2¹⁷⁵—19). Bygningsvedtægtens 15, 23 og 34 for N. Grauballes Villa ved Svalevej.
- c. (J. Nr. 2¹⁷⁸—1928). Bygningsvedtægtens §§ 15, 23 og 34 for H. C. Jensens Villa ved Vibevej.
- d. (J. Nr. 2¹⁷⁹—1928). Bygningsvedtægtens §§ 15, 23 og 34 for Arbm. Jørgensens Hus ved Uldalls Haver.
- e. (J. Nr. 2¹⁸⁰—1928). Bygningslovens § 8 og Bygningsvedtægtens §§ 14, 15, 23, 26 og 34 for Tømrer Nielsens Villa ved Iver Huitfeldsgade.
- f. (J. Nr. 2¹⁸¹—1928). Bygningslovens 21 for Aarhus Haandværkerforenings Ejendom i Paradisgade.
Anbefales.
26. (J. Nr. 2¹⁷⁶—1928). Andragende om Dispensation fra W. C.-Regulativet for Sct. Paulsgade Nr. 34 a.
Bevilgedes.
27. (J. Nr. 2¹⁷⁷—1928). Andragende om Dispensation fra Spildevandsregulativet for Store Torv Nr. 5.
Bevilgedes.
-